

Introducció

Amb motiu de l'ingrés de deu nou estats a la Unió Europea l'1 de maig de 2004, el número 11 de *Quaderns. Revista de Traducció* va dedicar un dossier a repassar els intercanvis literaris entre el català i les nou llengües que, arran d'aquell ingrés, van esdevenir llengües oficials de les institucions europees (eslovac, eslovè, estonià, hongarès, letó, lituà, maltès, polonès i txec). Tres anys després, amb motiu de l'ingrés de Bulgària i Romania, el número 15 de *Quaderns* va dedicar un segon dossier als intercanvis literaris entre el català i les dues noves llengües oficials de la Unió (búlgar i romanès), a les quals hom va afegir l'irlandès, esdevingut oficial l'1 de gener de 2007 en virtut de la decisió presa pel Consell Europeu el dia 13 de juny de 2005.

Aquesta vegada *Quaderns* ha optat per avançar-se als esdeveniments i ha volgut dedicar un tercer dossier als intercanvis literaris entre el català i les llengües oficials dels cinc estats que esdevindran (o podrien esdevenir) membres de la Unió Europea en un futur immediat. Per ordre cronològic (segons la data d'acceptació de les candidatures dels països respectius), són el turc, el croat, el macedoni, l'islandès i, si ens agafem a la lletra de la constitució de Montenegro, el montenegrí.

L'ordre d'aparició dels articles respecta aquest ordre cronològic, amb un matís important que afecta el croat i el montenegrí com a llengües successores d'allò que antigament anomenàvem «serbocroat». Així, el primer article és sobre el turc, a càrrec de Suna Kılıç, traductora literària de l'editorial Alef Yayinevi d'Istanbul, que vam poder localitzar gràcies als bons oficis de Sònia García, del Departament de Literatura i Humanitats de l'Institut Ramon Llull, a qui aprofitem l'ocasió per a expressar el nostre agraïment. (Posats a fer els agraïments, també hem de donar les gràcies a Simona Škrabec, l'excelsa traductora a qui vam recórrer en primer lloc com a porta d'accés als Balcans Occidentals.) A diferència d'altres casos, aquí no ha estat possible aprofitar les plataformes que suposen els lectorats de català, per la simple raó que no hi ha cap lectorat de català a Turquia, una circumstància que les noves autoritats de l'Institut farien bé de revisar. (Es fa difícil d'entendre que un país tan poblat i estratègicament tan important com Turquia encara no tingui ni un sol lectorat de català.)

En segon lloc, el dossier conté un grup de tres articles on hem agrupat les llengües successores del serbocroat. Més concretament, es tracta d'un article de Jairo Dorado que es proposa aclarir l'estatus del croat com a llengua estàndard independent; un article de Pau Sanchis sobre els intercanvis literaris entre el català i el croat; i un article de Pau Bori sobre els intercanvis entre el català i el serbi. Aquí no s'ha trobat res entre el català i el montenegrí, que és, per dir-ho ràpid, el nom que rep el serbi a Montenegro. En tot cas, la inclusió del serbi en aquest dossier ja és feina feta de cara a un possible quart dossier de la sèrie, que caldria dedicar a les llengües oficials dels anomenats «candidats potencials» a l'ingrés (Albània, Bòsnia i Hercegovina, Kosovo i Sèrbia).

Jairo Dorado és una d'aquestes troballes inesperades que de tant en tant ens proporciona la xarxa. És un llicenciat en Traducció i Interpretació per la Universidat de Vigo que resideix actualment a Sarajevo, on treballa de traductor i intèrpret en una institució tan inquietant com la Comissió Internacional sobre Persones Desaparegudes. Els altres autors d'aquest bloc són tots dos lectors de català: Pau Sanchis ho és a la Universitat de Zadar i, Pau Bori, a la de Belgrad. Els seus articles són la mostra més clara que les persones que ocupen els lectorats de català no són simples professors de català sinó veritables agents culturals que fan una feina de prospecció, anàlisi i difusió que va bastant més enllà de la docència exercida entre les quatre parets d'una aula.

En tercer lloc, aquest dossier inclou un modest article sobre el macedoni, a càrrec de l'autor d'aquesta introducció i coordinador del dossier. El macedoni és una llengua tan jove (la seva estandardització oficial és de 1944), i Macedònia un país tan recòndit, que encara no tenim traduccions literàries entre el macedoni i el català, però l'article demostra d'una manera bastant pràctica que res no ha d'impedir que en tinguem en un futur tan immediat com avui mateix. Una mancança d'aquest article que podem confessar aquí sense embuts és que no aborda els possibles intercanvis literaris entre el català i l'albanès de Macedònia. Després dels acords del llac Ohrid, que van posar fi al conat de guerra civil entre les guerrilles albaneses i l'estat macedoni, l'albanès és una mena de segona llengua *oficial* de la República de Macedònia, i potser un autor menys apressat s'hi podria haver esplaiat. Sempre ens podem consolar pensant que l'albanès serà l'estrella d'aquest possible quart dossier que dèiem, dedicat als «candidats potencials».

Tanca el dossier un article sobre el català i l'islandès, a càrrec d'Ignasi Badia, tan extens com àmplies són les relacions literàries entre dues llengües tan allunyades. Donem unes gràcies especials a aquest autor, que ja va explorar les relacions entre el català i el maltès al número 11 de *Quaderns*, per l'esprint que ens ha permès a tots plegats tenir aquest article avui aquí.

Albert Branchadell